

Sygn. akt I ACa 226/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 listopada 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Cesarz

Sędziowie: SA Dorota Ochalska - Gola (spr.)

SO del. Ryszard Badio

Protokolant: sekr. sąd. Bartosz Kędziora

po rozpoznaniu w dniu 7 listopada 2018 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa G. P.

przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.

o zwolnienie zajętego przedmiotu spod egzekucji

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 20 czerwca 2017 r. sygn. akt I C 1640/16

oddala apelację.

Sygn. akt I ACa 226/18

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z 20 czerwca 2017 r. Sąd Okręgowy w Płocku, w sprawie z powództwa G. P. przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej w W. o zwolnienie od egzekucji w sprawie Km 3057/15 zajętych ruchomości oraz sprawy z powództwa A. P. przeciwko (...) Bank Spółce Akcyjnej w W. o zwolnienie od egzekucji w sprawie Km 3057/15 zajętego przedmiotu w postaci naczepy ciężarowej P. (...) rok produkcji 198, oddalił powództwo G. P.; zwolnił od egzekucji w sprawie sygn. Km 3057/15 naczepę ciężarowa P. (...) rok produkcji 1989 stanowiącą własność A. P.; zasądził od powódki G. P. na rzecz pozwanego (...) Bank S.A. w W. kwotę 3.600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższe orzeczenie poprzedziły następujące ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, które Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne:

(...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wystawił przeciwko powódce G. P. w dniu 27 maja 2015 r. bankowy tytuł egzekucyjny, sygn. akt 1770/ (...).

Sąd Rejonowy w Płocku postanowieniem z dnia 2 lipca 2015 r. w sprawie sygn. akt V GCo 353/15, nadał wskazanemu bankowemu tytułowi wykonawczemu klauzulę wykonalności.

Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Płocku M. C. pismem z dnia 30 stycznia 2015 r. zawiadomił powódkę G. P. o wszczęciu przeciwko niej w sprawie Km 3057/15 egzekucji z opisanego wyżej tytułu wykonawczego. W zawiadomieniu wskazał wysokość zasądzonych na rzecz wierzyciela należności: tytułem należności głównej – 780.068,02 zł, tytułem odsetek od dnia 6 listopada 2015 r. – 64.642,40 zł, tytułem kosztów procesu – 127 zł.

Z uwagi na nieuregulowanie przez powódkę wskazanych należności, w dniu 2 lutego 2015 r. Komornik dokonał zajęcia następujących ruchomości:

- koparki kołowej Atlas (...),
- naczepy ciężarowej P. (...) rok produkcji 1989
- koparki kołowej Atlas (...),
- koparki kołowej Zeppelin nr fabryczny (...),
- miniładowarki K. PC 05,
- walca A. (...),
- ładowarki Zeppelin nr (...),
- naczepy ciężarowej K. W. (...) rok produkcji 1996,
- węzła betoniarskiego,
- (...) rok produkcji 1997 (...),
- (...) rok produkcji 2001,
- (...) rok produkcji 1999,
- R. (...) rok produkcji 1991

Właścicielem jednej z ww. ruchomości – naczepy ciężarowej P. (...) rok produkcji 1989 jest A. P., mąż powódki. Nabył ją od żony w dniu 21 grudnia 2007 r.

Powódka G. P. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą Zakład (...) w P.. Jest to działalność w zakresie usług budowlanych. Wobec powódki toczą się liczne postępowania egzekucyjne.

Powód A. P. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) z siedzibą w P.. Jest mężem powódki G. P..

W rozważaniach Sąd Okręgowy uznał powództwo G. P. oparte na art. 841 § 1 k.p.c. za nieuzasadnione, bowiem w jego ocenie powódka nie jest osobą trzecią w rozumieniu tego przepisu, a tym samym nie przysługuje jej legitymacja czynna do wystąpienia z powództwem o zwolnienie zajętych ruchomości spod egzekucji. Osobami trzecimi w stosunku do postępowania egzekucyjnego są wszystkie osoby, które nie są jego stronami tj. nie występują w nim w charakterze wierzyciela egzekwującego lub dłużnika egzekwowanego, nie zostały także wskazane w treści tytułu wykonawczego. W konsekwencji należy uznać, że osobą trzecią w rozumieniu przepisu art. 841 § 1 k.p.c. jest osoba, która nie jest wymieniona w tytule wykonawczym i przeciwko której nie została skierowana egzekucja. Z pewnością powódka nie odpowiada tym warunkom, bowiem jest dłużnikiem wskazanym w tytule wykonawczym i toczy się przeciwko niej postępowanie egzekucyjne.

Natomiast powoda A. P. Sąd Okręgowy uznał za osobą trzecią w świetle przepisu art. 841 § 1 k.p.c., wskazując, że jest on równocześnie małżonkiem powódki, jednakże nie posiada, w postępowaniu egzekucyjnym, statusu dłużnika egzekwowanego, i tym samym przysługuje mu legitymacja czynna do wystąpienia z powództwem ekscydencyjnym.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji nie ma także podstaw, aby kwestionować, iż właścicielem naczepy jest A. P., bowiem na fakturze nr (...) widnieją podpisy obojga powodów, co więcej odpis faktury przedłożony do akt, został poświadczony za zgodność przez notariusza.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.,

Powyższe orzeczenie zaskarżyła apelacją powódka w części oddalającej powództwo G. P. (pkt.l. wyroku) oraz zasądzającej od G. P. na rzecz pozwanego koszty zastępstwa procesowego (pkt. 3 wyroku) i wniosła o jego zmianę poprzez uwzględnienie w całości powództwa i zasądzenie od pozwanego kosztów procesu wg norm przepisanych. Ewentualnie apelująca wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku w pkt. 1 i 3 i przekazanie sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Płocku.

Zdaniem apelującej Sąd Okręgowy nie badał przesłanek żądania pozwu i nie przeprowadził w tym kierunku żadnego postępowania dowodowego, a w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie wypowiedział się co do podnoszonych przez nią argumentów, co skutkuje - w jej ocenie - nierozpoznaniem istoty sprawy.

Sąd Apelacyjny ustalił dodatkowo:

Wobec dłużniczki G. P. nadal toczy się postępowanie egzekucyjne prowadzone przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Płocku M. C. pod sygn. akt Km 3057/15 (pismo Komornika Sądowego k.150).

Postanowieniem z 26 lutego 2016 roku Sąd Rejonowy w Płocku w sprawie V GCo 353/15 rozpoznając skargę G. P. na orzeczenie referendarza sądowego z 2 lipca 2015 roku, którym nadano klauzulę wykonalności przedmiotowemu bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, utrzymał w mocy to postanowienie(odpis postanowienia k.147).

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powódki jest bezzasadna.

Przede wszystkim nie można zgodzić się ze skarżącą, iż Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. W orzecznictwie zgodnie przyjmuje się, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu I instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sporu, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (tak SN m.in. w postanowieniu z dnia 23 września 1998 r. w sprawie II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22; w wyroku z dnia 12 lutego 2002 r. w sprawie I CKN 486/00, OSP 2003/3/36; w wyroku z dnia 21 października 2005 r. w sprawie III CK 161/05, Lex nr 178635). Innymi słowy "nierozpoznanie istoty sprawy" odnosi się do nierozpoznania roszczenia będącego podstawą powództwa. W piśmiennictwie jako egzemplifikację omawianego pojęcia przywołuje się sytuacje, w których sąd I instancji oddał powództwo z uwagi na przyjęcie przedawnienia roszczenia, prekluzji lub braku legitymacji procesowej strony, której to oceny sąd II instancji nie podziela. Chodzi zatem o takie sytuacje, w których w błędnym przekonaniu sądu I instancji istnieją przyczyny niweczące zasadność roszczenia pozwu bez potrzeby jego merytorycznego badania. Zarzut „nierozpoznania istoty sprawy” nie ma jednak racji bytu, gdy w danej sprawie rzeczywiście występują przeszkody niweczące potrzebę dalszej merytorycznej oceny żądania pozwu, a z taką właśnie sytuacją procesową mamy do czynienia w rozpatrywanej sprawie.

Sąd Okręgowy uchylił się od badania roszczenia powódki o zwolnienie jej ruchomości wskazanych w pozwie od egzekucji, co jednak podyktowane było oczywistym brakiem legitymacji procesowej G. P. do wystąpienia z powództwem opartym na przepisie art. 841 § 1 k.p.c. Z powyższą konstatacją Sądu pierwszej instancji należy się w pełni zgodzić. Powódka wniosła bowiem pierwotnie do Sądu Rejonowego w Płocku pismo zatytułowane „skarga na czynności komornika”, w którego treści zakwestionowała zajęcie ruchomości dokonane przez organ egzekucyjny i domagała się uchylenia tej czynności oraz zwolnienia zajętych przedmiotów spod zajęcia. W odpowiedzi na wezwanie Sądu sprecyzowała swoje żądanie, wyjaśniając, że poza skargą na czynności komornika składa także powództwo o zwolnienie od egzekucji ruchomości „...w trybie art. 821 k.p.c.” W postępowaniu egzekucyjnym funkcjonują w

sposób autonomiczny różne środki ochrony prawnej, a osoba uprawniona może z nich swobodnie korzystać. Na tym tle powstaje pragmatyczny problem umiejętnego korzystania z tych środków, adekwatnego do zaistniałej sytuacji, a uruchomienie każdego z nich uzależnione jest od innych ustawowych przesłanek. Różne są zatem przesłanki skargi na czynności komornika z art. 767 k.p.c., zażalenia na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności i powództwa opartego na art. 841 k.p.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 marca 2003 r., V CKN 18/01LEX nr 583967). Powódka w piśmie procesowym z dnia 26 lutego 2016 r. (k 6 akt) dokonała wyboru jednego z owych środków, a decydując się na poszukiwanie ochrony w drodze powództwa o zwolnienie zajętych ruchomości od egzekucji, ponosi procesowe konsekwencje takiej decyzji. To, że wybrany przez nią środek ochrony prawnej okazał się nieadekwatny do oczekiwań skarżącej, nie oznacza, że Sąd pierwszej instancji uchylił się od rozpoznania sporu. Wbrew wywodom skarżącej, sprecyzowanie żądania jako powództwa eksydencyjnego wyłącza badanie w niniejszym procesie przesłanek dotyczących innych środków obrony przysługujących dłużnikowi, tym bardziej, że skarżąca także z nich skorzystała, składając skargę na czynności komornika, a także skargę na postanowienie o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu, która – jak wynika z uzupełniających ustaleń Sądu Apelacyjnego – została prawomocnie oddalona.

Dla dopuszczalności powództwa w art. 841 § 1 k.p.c. wymagane jest, aby powód był osobą trzecią, niewymienioną jako dłużnik w tytule wykonawczym, a ponadto nie powinno toczyć się przeciwko niemu dane postępowanie egzekucyjne, w którym doszło do zajęcia przedmiotu, które narusza jego prawa. W doktrynie i orzecznictwie wyrażane jest stanowisko, zgodnie z którym o dopuszczalności - a tym samym o potrzebie - wytoczenia takiego powództwa nie decyduje jedynie subiektywny stan świadomości konkretnej osoby o zgodności egzekucji z treścią tytułu wykonawczego, ale jej obiektywna pozycja w stosunku do toczącego się postępowania egzekucyjnego. Zgodnie z tą koncepcją osobą trzecią w rozumieniu art. 841 § 1 k.p.c. jest wyłącznie osoba, przeciwko której, jako dłużnikowi egzekwowanemu, nie toczy się określona egzekucja (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 17 października 1995 r., sygn. akt III CZP 143/95, opubl. OSNC 1996, z. 2, poz. 24).

Tymczasem w rozpatrywanej sprawie jest bezsporne, że powódka jest dłużnikiem wymienionym w tytule wykonawczym, a także dłużnikiem egzekwowanym przeciwko któremu nadal toczy się postępowanie egzekucyjne. Tym samym nie ma legitymacji do wystąpienia z powództwem opartym na art. 841 § 1 k.p.c.

Powyzsza przeszkoda procesowa wyklucza zatem dopuszczalność wniesienia takiego powództwa i tym samym usuwa potrzebę badania zasadności pozostałej argumentacji powódki, w której niewyjaśnieniu i pozostawieniu poza oceną Sądu, błędnie upatrywała nierozpoznania istoty sprawy.

Mając na uwadze przytoczoną wyżej argumentację, Sąd Apelacyjny apelację powódki oddalił na podstawie art. 385 k.p.c.